

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ІМЕНІ Б.ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

кафедра транспортних засобів та та інженерного забезпечення охорони державного кордону
факультету забезпечення оперативно-службової діяльності

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**БДК6 17.1 «ОРГАНІЗАЦІЯ ІНЖЕНЕРНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ПРИКОРДОННОГО ПІДРОЗДІЛУ»**

ОПП «Безпека державного кордону»

Рівень вищої освіти:	перший (бакалаврський)
Галузь знань:	25 Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону
Спеціальність:	252 Безпека державного кордону
Кваліфікація:	бакалавр безпеки державного кордону
Професійна кваліфікація:	офіцер тактичного рівня Державної прикордонної служби України
Форма здобуття освіти:	денна

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Навчальна дисципліна «Організація інженерного забезпечення прикордонного підрозділу» є вибірковою дисципліною освітньо-професійної програми «Безпека державного кордону». Вивчається протягом 8-го семестру на кафедрі транспортних засобів та інженерного забезпечення охорони державного кордону.

Мета вивчення навчальної дисципліни – підготовка офіцерів-прикордонників, які володіють компетенціями щодо організації та планування заходів по інженерному облаштуванню державного кордону на ділянці відповідальності підрозділу охорони кордону.

Завдання навчальної дисципліни полягає у наданні курсанту теоретичних знань та практичних навиків щодо організації та планування завдань з інженерного забезпечення у підрозділі охорони кордону та первинних вмінь щодо розрахунків необхідних сил та засобів для виконання цих завдань.

Вивчення навчальної дисципліни забезпечує досягнення здобувачами вищої освіти програмних результатів навчання, які передбачають здатність демонструвати його складові, а саме:

ПРН-6 Організовувати комплексне функціонування підсистем побудови охорони державного кордону, застосування сил і засобів у різних умовах, всі види бойового, ресурсного та інженерно-технічного забезпечення.

Знання: знати як описати та відтворити вимоги охорони праці, техніки безпеки, протипожежної безпеки та санітарно-гігієнічного режиму при здійсненні професійної діяльності.

Розуміння: розуміти як класифікувати, вибрати методи та засоби технічних вимірювань, технічні регламенти, стандарти та інші нормативні документи при інженерному забезпеченні охорони кордону, використанні технічних засобів охорони кордону, їх систем та елементів.

Застосовування: застосовувати методи та засоби технічних вимірювань, технічні регламенти, стандарти та інші нормативні документи при інженерному забезпеченні охорони кордону, технічній експлуатації технічних засобів охорони кордону, їх систем та елементів. Організовувати експлуатацію технічних засобів охорони кордону, їх систем та елементів.

Аналіз: аналізувати, оцінити, дослідити результати технічних вимірювань при технічній експлуатації технічних засобів охорони кордону; результати організації інженерного забезпечення охорони кордону, їх систем, підсистем та елементів.

Синтез: синтезувати, аргументувати, упорядкувати результати технічних вимірювань при технічній експлуатації технічних засобів охорони кордону.

Оцінювання: оцінювати, порівняти, захищати результати технічних вимірювань при технічній експлуатації технічних засобів охорони кордону. Узагальнювати та робити висновки по результатам аналізу експлуатації технічних засобів охорони кордону, їх систем, підсистем та елементів.

ПРН-21 Упевнено застосовувати штатне озброєння підрозділу; інформаційні системи, інформаційні технології, технології захисту даних, методи обробки, накопичення та оцінювання інформації, інформаційно-аналітичної роботи, бази даних (в тому числі міжвідомчі та міжнародні), спеціальне програмне забезпечення для розв'язування фахово-орієнтованих задач, у тому числі з використанням математичних методів; проводити процедури, пов'язані з перевіркою, обслуговуванням, ремонтом і застосуванням засобів зв'язку, технічних засобів охорони кордону та транспортних засобів в обсязі інструкції з експлуатації.

Знання: знати вимоги технічної документації щодо організації та виконання робіт по обслуговуванню та використанню засобів інженерного озброєння при здійсненні професійної діяльності.

Розуміння: класифікувати, вибрати методи та засоби технічних вимірювань, технічні регламенти, стандарти та інші нормативні документи при організації інженерного забезпечення охорони кордону, використанні інженерних технічних засобів охорони кордону, їх систем, підсистем та елементів.

Застосовування: оцінювати та застосовувати методи та засоби технічних вимірювань, технічні регламенти, стандарти та інші нормативні документи при організації та плануванні інженерного забезпечення дій по охорони кордону. Організувати технічно грамотну експлуатацію технічних засобів охорони кордону, їх систем та елементів.

Аналіз: аналізувати, оцінити, дослідити результати технічних вимірювань при технічній експлуатації технічних засобів охорони кордону; результати організації та планування інженерного забезпечення охорони кордону, їх систем, підсистем та елементів.

Синтез: синтезувати, аргументувати, упорядкувати різні результати технічних вимірювань при технічній експлуатації технічних засобів охорони кордону та робити загальний висновок.

Оцінювання: оцінювати, порівняти, аргументувати та вміти захищати результати технічних вимірювань при технічній експлуатації технічних засобів охорони кордону. Узагальнювати та робити висновки по результатам аналізу експлуатації технічних засобів охорони кордону, їх систем, підсистем та елементів.

ВИКЛАДАЧІ:

Доцент кафедри транспортних засобів та інженерного забезпечення охорони державного кордону кандидат технічних наук, Віктор КУЛЬЧИЦЬКИЙ, e-mail: dbnz2605@i.ua

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

Інженерне забезпечення охорони кордону, Прикордонна служба, Основи бойового забезпечення.

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

Навчальний клас (НВМ1, НВМ2, НВМ3), польова навчально-матеріальна база (інженерне містечко, тактичне поле), комплект презентаційних матеріалів (PowerPoint-презентації), дидактичних матеріалів, комплект роздавальних матеріалів, мультимедійний проектор, комп'ютер (ноутбук), екран, дошка, модульне середовище <https://asu.nadpsu.edu.ua/>.

ТРИВАЛІСТЬ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ КУРСУ

Курс	Семестр	Кількість кредитів ECTS	Кількість годин																		Форми підсумкового контролю								
			Загальна	Усього аудиторних занять	Аудиторна робота										Індивідуальна робота						Самостійна робота	Екзамен	Диференційований залік	Залік					
					лекції	групові вправи	практичні заняття	лабораторні заняття	семінари	Рольові ігри	курсова робота	індивідуальні заняття	підсумковий контроль	Усього	реферат	конспект з теми	переклад текстів	розрахункове завдання	-----	-----					-----				
4	8	3	90	30	2	6	18	-	-	-	-	-	4	30	-	-	-	30	-	-	-	30	-	-	-	30	-	+	-
Усього		3	90	30	2	6	18	-	-	-	-	-	4	30	-	-	-	30	-	-	-	30	-	-	-	30	-	+	-
Усього за дисципліну		3	90	30	2	6	18	-	-	-	-	-	4	30	-	-	-	30	-	-	-	30	-	-	-	30	-	+	-

Основні методи навчання: МН1.2; МН1.3; МН 2.1; МН3.2; МН4.1; МН4.2.

Основні методи контролю навчальних досягнень: МК1.1; МК2.1; МК2.4; МК2.6; МК2.8; МК4.3.

КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА КОНТРОЛЬ РІВНЯ ЇХ ДОСЯГНЕННЯ КУРСАНТАМИ

Шифр	Компетентність	Методи контролю
Фахові компетентності спеціальності		
ФК-3	Здатність проведення вимірювального процесу і оцінки його результатів на основі знань про методи метрології, стандартизації та сертифікації	МК1.1; МК2.1; МК2.4; МК2.6; МК2.8; МК4.3
ФК-4	Здатність застосовувати отримані знання для розробки і впровадження технологічних процесів, технологічного устаткування і технологічного оснащення, засобів автоматизації та механізації при виробництві, експлуатації, ремонті та обслуговуванні дорожніх транспортних засобів та спеціальної техніки Державної прикордонної служби, їх систем та елементів	МК1.1; МК2.1; МК2.4; МК2.6; МК2.8; МК4.3
ФК-9	Здатність організувати виробничу діяльність структурних підрозділів підприємств, малих колективів виконавців (бригад, дільниць), щодо виробництва, експлуатації, ремонту та обслуговування об'єктів дорожніх транспортних засобів та спеціальної техніки Державної прикордонної служби, їх систем та елементів, включаючи обґрунтування технології виробничих процесів	МК1.1; МК2.1; МК2.4; МК2.6; МК2.8; МК4.3
ФК-15	Здатність здійснювати водіння базових машин підрозділу, організувати підготовку озброєння та техніки до застосування і технічне обслуговування з використанням інженерних знань та дотриманням вимог єдиної системи конструкторської документації	МК1.1; МК2.1; МК2.4; МК2.6; МК2.8; МК4.3

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ, МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА КОНТРОЛЬ РІВНЯ ЇХ ДОСЯГНЕННЯ КУРСАНТАМИ

Шифр	Компетентність	Методи навчання	Оцінювання
ПРН-6	ПРН-6 Організувати комплексне функціонування підсистем побудови охорони державного кордону, застосування сил і засобів у різних умовах, всі види бойового, ресурсного та інженерно-технічного забезпечення.	МН1.2; МН1.3; МН2.1; МН3.2; МН4.2	МК1.1; МК2.1; МК2.4; МК2.6; МК2.8; МК4.3
ПРН-21	ПРН-21 Упевнено застосовувати штатне озброєння підрозділу; інформаційні системи, інформаційні технології, технології захисту даних, методи обробки, накопичення та оцінювання інформації, інформаційно-аналітичної роботи, бази даних (в тому числі міжвідомчі та міжнародні), спеціальне програмне забезпечення для розв'язування фахово-орієнтованих задач, у тому числі з використанням математичних методів; проводити процедури, пов'язані з перевіркою, обслуговуванням, ремонтом і застосуванням засобів зв'язку, технічних засобів охорони кордону та транспортних засобів в обсязі інструкції з експлуатації.	МН1.2; МН1.3; МН2.1; МН3.2; МН4.2	МК1.1; МК2.1; МК2.4; МК2.6; МК2.8; МК4.3

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

№ теми	Найменування тем	Кількість годин	Номери, вид занять та кількість годин					Місяці	Номери тем, занять та кількість годин	Кількість годин
			1	2	3	4	5			
1	Організація та планування інженерного забезпечення підрозділу охорони кордону	10	Л2	Гз2	Пз6			02	1/1 Л(2); 1/2 Гз(2); 1/3 Пз(6)	10
2	Особливості організації інженерного забезпечення охорони кордону в різних умовах	8	Гз2	Пз6				03 ІРГР-1	2/1 Гз(2); 2/2 Пз(6)	8
3	Особливості інженерного забезпечення охорони кордону в різних умовах ОСД	8	Гз2	Пз6				04	3/1 Гз(2); 3/2 Пз(6)	8
								05 ІРГР-2	Дз(4)	4
Диференційований залік		4	Дз4							-
Всього		30						Всього		30

Умовні позначення: лекція – Л
 групове заняття – Гз
 заняття, що обов'язкове для оцінювання - Пз4
 практичне заняття – Пз
 диференційований залік – Дз

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ теми	№ заняття	Види занять, завдань	Кількість годин	Назва теми і навчальні питання заняття	Література
4 курс					
8 семестр					
1			24 (10)	ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПЛАНУВАННЯ ІНЖЕНЕРНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДРОЗДІЛУ ОХОРОНИ КОРДОНУ	
	1	лекція	2	Основи організації та планування інженерного забезпечення. 1. Введення в дисципліну “Організація інженерного забезпечення прикордонного підрозділу”. 2. Основні поняття про планування. Види та вимоги до планів. 3. Порядок планування ІЗОК начальником підрозділу охорони кордону на рік.	[1.1] пп.2.1; [1.4]; [1.6]; [1.8]; [2.1] с.7-15, 87-92; [3.4] с.42-43
		самостійна робота	2	Обов’язки посадових осіб щодо організації інженерного забезпечення. 1. Основні етапи планування інженерного забезпечення. 2. Робота посадових осіб органу та підрозділу охорони кордону на основних етапах планування інженерного забезпечення.	[1.8] розділ III, п.п. 1, 2, 3
	2	групове заняття	2	Робота начальника підрозділу охорони кордону при плануванні заходів ІЗОК 1. Подача пропозицій щодо ІЗОК. 2. Уявлення задачі підрозділу, характеру та обсягу робіт. 3. Алгоритм визначення необхідних сил та засобів для виконання інженерних робіт, розроблення календарного план-графіку.	[1.8] р.ІІ п.27; [1.14]; [1.15]; [2.1] с.87-92
		самостійна робота	4	Особливості побудови системи інженерно-технічного контролю. 1. Особливості побудови постів технічного спостереження. 2. Особливості побудови постів візуального спостереження.	[1.12]; [3.5] с.7-11
		самостійна робота	2	Організація ІЗОК на ділянці ВПС 1. Особливості організації ІЗОК на ділянці ВПС типу «Б». 2. Особливості організації ІЗОК на ділянці ВПС типу «В» та «А».	[1.8]; [2.1] с. 37-41

№ теми	№ заняття	Види занять, завдань	Кількість годин	Назва теми і навчальні питання заняття	Література
		самостійна робота	4	Інженерні споруди для забезпечення дій прикордонних нарядів 1. Призначення, характеристики шляхів руху та засоби, що використовуються для їхнього зведення та утримання. 2. Призначення, класифікація, характеристики мостів та засоби, що використовуються для їхнього зведення та утримання. 3. Інженерне обладнання опорного пункту та місць несення служби прикордонними нарядами підрозділу охорони кордону.	[2.1] с.56-66, 74-75; [2.2] с.22-45; [3.5] с.15-18, 32-35; [3.1] с.19-37
		самостійна робота	2	Причали та посадкові майданчики 1. Призначення, класифікація, характеристики причалів для малих плавзасобів та засоби, що використовуються для їхнього зведення та утримання. 2. Призначення, характеристики, вимоги до посадкових майданчиків та засоби, що використовуються для їхнього зведення та утримання.	[1.8]; [2.1] с.67-74
	3	практичне заняття	6	Планування інженерного забезпечення охорони кордону підрозділу охорони кордону на рік 1. Уявлення задачі підрозділу, часу та можливостей виконання робіт. 2. Розробка плану інженерних заходів. 3. Розробка заявок на виконання робіт.	[1.14], [1.15]; [2.1] дод. 12
2			28 (8)	ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНЖЕНЕРНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ КОРДОНУ В РІЗНИХ УМОВАХ	
	1	групове заняття	2	Особливості ІЗОК з урахуванням інфраструктури 1. Особливості ІЗОК на ділянках, де поблизу кордону проходять залізничні та шосейні дороги 2. Особливості ІЗОК на ділянках, де поблизу кордону розташовані населені пункти. 3. Особливості ІЗОК в різні пори року.	[1.8]; [2.1] с.92-104; [2.3] 4-43, 46-51

№ теми	№ заняття	Види занять, завдань	Кількість годин	Назва теми і навчальні питання заняття	Література
		самостійна робота	4	Інженерні споруди та загородження для забезпечення блокування. 1. Інженерні споруди для забезпечення дій прикордонного наряду «Контрольний пост». 2. Стаціонарні та переносні інженерні загородження для прикриття напрямів та районів. 3. Порядок обладнання та експлуатації інженерних споруд та загороджень.	[2.1] с.49-56; [2.2] с. 26-38
		самостійна робота	4	Особливості ІЗОК в різних фізико-географічних умовах 1. Особливості ІЗОК на морських ділянках. 2. Особливості ІЗОК в лісисто-болотистій місцевості. 3. Особливості ІЗОК в умовах епідемій та епізоотій. 4. Особливості ІЗОК на річкових та озерних ділянках. 5. Особливості ІЗОК в гірській місцевості.	[2.1] с.92-101; [2.3] с. 4–35
	2	практичне заняття	6	Організація та планування ІЗОК в різних умовах. 1. Уявлення задачі підрозділу, оцінка вихідних даних та місцевості. 2. Розробка схеми інженерного облаштування ділянки кордону. 3. Розрахунок необхідних матеріалів та засобів.	[1.8]; [2.1] с.101-104; [2.3] 34–43, 46-51
		індивідуальне завдання (індивідуальна розрахунково-графічна робота)	12	Виконання ІРГР-1 за заданою тематикою.	[1.1]; [1.2]; [1.4]-[1.8]; [1.12]-[1.15]; [2.1]; [2.2]; [2.3]; [3.2]; [3.4]; [3.11]-[3.13]
3			34 (8)	ОРГАНІЗАЦІЯ ІНЖЕНЕРНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ КОРДОНУ В РІЗНИХ УМОВАХ ОСД	
	1	групове заняття	2	Особливості організації ІЗОК при ускладненні обстановки 1. Особливості організації інженерного облаштування ділянки кордону. 2. Порядок уточнення часу, сил та засобів на виконання завдань інженерного забезпечення. 3. Підготовка пропозицій з інженерного забезпечення при ускладненні обстановки.	[2.1] с.16-37, 105-111

№ теми	№ заняття	Види занять, завдань	Кількість годин	Назва теми і навчальні питання заняття	Література
		самостійна робота	4	Порядок відпрацювання плануючих документів 1. Порядок складання плану виконання інженерних заходів. 2. Порядок складання календарного план-графіку виконання робіт. 3. Робота по дотриманню заходів безпеки при виконанні інженерних робіт.	[2.1] с.199 дод. 12; 137-141
		самостійна робота	4	Організація інженерного забезпечення пошукових дій 1. Організація інженерного забезпечення пошукових дій. 2. Завчасна інженерна підготовка району проведення пошукових дій. 3. Інженерне забезпечення в ході здійснення пошукових дій.	[2.1] с.105-111
	2	практичне заняття	6	Організація та планування ІЗОК при ускладнені обстановки. 1. Уявлення задачі підрозділу, оцінка вихідних даних. 2. Розрахунок необхідних сил та засобів, оцінка спроможності по виконанню задачі. 3. Розробка діаграми виконання робіт по інженерному забезпеченню.	[1.4]; [1.5]; [1.8]; [2.2] с.26-41, 56-61; [3.1] с.19–65
		індивідуальне завдання (індивідуальна розрахунково-графічна робота)	18	Виконання ІРГР-2 за заданою тематикою.	[1.4]; [1.5]; [1.8]; [1.14]; [2.2]; [2.3]; [3.1]; [3.3]; [3.6]- [3.10]
		Диференційований залік	4		Матеріали диференційованого заліку
Разом за 8 семестр			90		
Разом за 4 курс			90		
Усього за дисципліну			90		

ЛІТЕРАТУРА

1. Нормативно-правові акти

1.1. Постанова Кабінету Міністрів України № 1147 від 28.07.1998 р. «Про прикордонний режим».

1.2. Наказ № 1261 МВС України від 19.10. 2015 р. «Про затвердження Інструкції про службу прикордонних нарядів Державної прикордонної служби України».

1.3. Розпорядження № 484-05 Адміністрації ДПСУ від 18.07.2005 р. «Про визначення порядку облаштування прикордонної інфраструктури».

1.4. Розпорядження Кабінету Міністрів України № 439-р від 14.05.2015 р. «Про затвердження плану заходів щодо інженерно-технічного облаштування українсько-російського державного кордону, територій, прилеглих до районів проведення антитерористичної операції та Автономної Республіки Крим».

1.5. Розпорядження Кабінету Міністрів України № 1068-р від 13.10.2015 р. «Про затвердження плану першочергових заходів з облаштування державного кордону вздовж берегової лінії та забезпечення охорони територіального моря України в межах Донецької, Запорізької, Херсонської та Миколаївської областей».

1.6. Розпорядження Кабінету Міністрів України № 1060-р від 28.12.2016 р. «Про внесення змін до розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 травня 2015 р. № 439».

1.7. Розпорядження № 261 Адміністрації ДПСУ від 30.08.2018 р. «Про встановлення інформаційно-попереджувальних табличок та демонтаж стикових покажчиків».

1.8. Наказ № 156 МВС України від 02.03.2019 р. «Про затвердження Інструкції з організації інженерного забезпечення охорони державного кордону України».

1.9. Наказ № 127 Адміністрації ДПСУ від 02.12.2020 р. «Про організацію та здійснення перевірок державного кордону, інженерних споруд та загороджень, берегової смуги та узбережжя прикордонних водних об'єктів у 2021-2022 роках».

1.10. Наказ № 809 Адміністрації ДПСУ від 5.11.2004 р. «Про затвердження та введення в дію Інструкції про визначення термінів експлуатації інженерних споруд, норм напруцювання до ремонту та списання технічних засобів охорони кордону, інженерної техніки та майна у Державній прикордонній службі України».

1.11. Наказ № 404 Адміністрації ДПСУ від 20.05.2005 р. «Про затвердження та введення в дію Інструкції про списання військового майна у Державній прикордонній службі України».

1.12. Наказ Адміністрації ДПСУ № 121 від 19.02.2007 р. «Про затвердження Настанови з обладнання та утримання постів технічного спостереження у Державній прикордонній службі України».

1.13. Наказ № 940 АДПСУ від 26.11.2007 р. «Про введення в експлуатацію мобільних тепловізійних комплексів та затвердження Інструкції щодо порядку застосування мобільних тепловізійних комплексів в охороні державного кордону».

1.14. Наказ № ____ Адміністрації ДПСУ від _____ 20__ «Про організацію інженерного, технічного забезпечення та радіаційного, хімічного, біологічного захисту охорони державного кордону України у 20__ році».

1.15. Наказ № ____ Адміністрації ДПСУ від _____ 20__ «Про організацію інженерного забезпечення державного кордону України в 20____ році».

2. Базова

2.1. Царьов Ю.О., Сівак В.А., Кульчицький В.М. Інженерне забезпечення охорони державного кордону: Навчальний посібник. – Хмельницький: Видавництво Національної академії ДПСУ, 2015.

2.2. Вербовенко О.В., Каморник О.В., Сівак В.А. Інженерні споруди та загородження, що використовуються в охороні державного кордону: Навчальний посібник. – Хмельницький: Видавництво Національної академії ПВУ, 2000.

2.3. Каморник О.В., Вербовенко О.В. Інженерне забезпечення охорони державного кордону в різних умовах: Навчальний посібник. – Хмельницький: Видавництво Академії ПВУ, 1998.

3. Допоміжна

3.1. Зорин Д.П. Инженерное обеспечение охраны государственной границы на участке пограничной заставы: Учебное пособие для слушателей и курсантов института. – Хмельницкий: Издание института ПВУ, 1995.

3.2. Методичні рекомендації щодо встановлення та утримання прикордонних знаків / Держкомкордон: Управління озброєння і техніки. До вх. №545 від 24.02.2003.

3.3. Воєнно-інженерна підготовка Навчальний посібник. – Хмельницький: Видавництво Національної академії ДПСУ, 2005.

3.4. Гура О.І., Букаємський С.Л., Бобровнік О.А. Інженерне забезпечення охорони кордону на ділянці відділу прикордонної служби: Методичний посібник – Хмельницький : НАДПСУ, 2015.

3.5. Основи побудови системи інженерно-технічного контролю: Збірник дидактичних матеріалів. – Хмельницький: Видавництво Національної академії ДПСУ, 2007.

3.6. Волох О.П., Генік В.М. Організація технічного супроводу виконання інженерних завдань забезпечення бойових дій військ: Навчальний посібник. – Кам'янець-Подільський: КПНУ ім. Івана Огієнка, 2014.

3.7. Наставление по военно-инженерному делу. – М.: Воениздат, 1984.

3.8. Инженерная разведка. – М.: Воениздат, 1983.

3.9. Руководство по инженерным средствам и приёмам маскировки Сухопутных войск. Часть 1. – М.: Воениздат, 1985.

3.10. Колибернов Е.С., Корнев В.И., Сосков А.А. Справочник офицера инженерных войск. – М: Воениздат, 1989.

3.11. Войсковой гидравлический одноковшовый эксковатор ЭОВ-4421 - Воениздат, 1980.

3.12. Автогрейдер ГС-14.03 и его модификации Руководство по эксплуатации. 2007.

3.13. Кран стреловой автомобильный КС-35714-10. Руководство по эксплуатации. 2007.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Сайт бібліотеки НАДПСУ: <http://lib.nadpsu.edu.ua:8080/>
2. Модульне середовище <https://asu.nadpsu.edu.ua/>
3. Портал автоматизованої системи керування навчальним процесом Національної академії [<http://10.241.24.25:8009/>](http://10.241.24.25:8009/) (інтранет), < <http://asu.nadpsu.edu/>> (інтернет).

ОЦІНЮВАННЯ

Поточне рубіжне та підсумкове оцінювання здійснюється відповідно до Положення про систему поточного і підсумкового оцінювання результатів навчання курсантів (слухачів, студентів) Національної академії Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького – https://nadpsu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/01/polozh-otsinka-2020-_12.01.-.pdf

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ»)

Середовище в аудиторії є творчим, відкритим до конструктивної критики.

Загальну оцінку за аудиторну, самостійну (індивідуальну) роботу необхідно вираховувати як середньоарифметичну з поточних оцінок, шляхом ділення суми оцінок (5,4,3,2), на кількість оцінок отриманих протягом модуля (семестру, періоду вивчення дисципліни), яка визначена робочою програмою навчальної дисципліни. Для розрахунку, кількість поточних оцінок повинна бути не менше чотирьох, для заочної форми навчання – не менше двох.

Середньоарифметична оцінка з поточних оцінок складається з оцінок за аудиторну, індивідуальну роботу та проставляється окремою графою в журналі обліку навчальних занять з округленням до 0,01 після останнього заняття з дисципліни, семестру.

До оцінок за аудиторну роботу відносяться оцінки за заняття, під час яких здійснювалось обов'язкове оцінювання та оцінки, одержані на інших заняттях. За матеріалами пропущених занять, під час яких здійснювалось обов'язкове оцінювання, курсант (слухач, студент) зобов'язаний відзвітувати до модульного контролю. За кожне пропущене заняття або відсутність оцінки на занятті, під час якого здійснювалось обов'язкове оцінювання, при обчисленні середньоарифметичної оцінки з поточних оцінок рахується «0» балів.

Індивідуальні завдання оцінюються «зараховано» чи «не зараховано». Виконання звітів про самостійне вивчення визначеного робочою програмою навчальної дисципліни матеріалу оцінюється «зараховано» чи «не зараховано». Робота зараховується, якщо в звіті є основні поняття та положення, структура відповідає змісту матеріалу, сформовано висновки

Сумарна кількість балів за дисципліну є сумою від середньоарифметичної поточної оцінки, помноженої на ваговий коефіцієнт 0,8, та оцінки за семестровий контроль, помноженої на 0,2. У відповідності до набраної сумарної кількості балів, оцінка за дисципліну визначається за національною шкалою, шкалою ЄКТС і 100-бальною шкалою за допомогою «Таблиці відповідності шкал оцінювання» (таблиця) та «Шкали переведення національної системи і системи ЄКТС в 100-бальну систему», наведеної в додатку 2 «Положення про систему поточного і підсумкового оцінювання результатів навчання курсантів (слухачів, студентів) Національної академії Державної прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького».

Курсант (слухач, студент) допускається до семестрового контролю (семестрового екзамену, диференційованого заліку, заліку), якщо він склав всі модулі, виконав всі види завдань, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни. Курсант (слухач, студент), який не склав хоча б одного модуля, курсової роботи (проекту), отримав середньоарифметичну оцінку з поточних оцінок за аудиторну роботу менше 2,0, не відзвітував за контрольні, лабораторні роботи, індивідуальну роботу, не допускається

до семестрового контролю. У разі коли курсант (слухач, студент) не виконав умови допуску до складання семестрового контролю, то він вважається таким, що не виконав вимоги робочої програми навчальної дисципліни і в відомості обліку успішності екзаменатор проставляє – «не допущений», а в графі «підсумкова оцінка», йому виставляється оцінка «незадовільно» за національною шкалою, 35 балів за 100-бальною шкалою і FX – за шкалою ЄКТС (таблиця).

Курсант (слухач, студент), який отримав середньоарифметичну оцінку з поточних оцінок за аудиторну роботу менше 2,0, не відвітував за контрольні, лабораторні роботи та визначений робочою програмою навчальної дисципліни вид індивідуальної роботи до модульного контролю не допускається. Він вважається таким, що не виконав вимоги робочої програми навчальної дисципліни і йому виставляється оцінка за модуль «незадовільно» за національною шкалою, 35 балів за 100 бальною шкалою і FX за шкалою ЄКТС.

Курсант (слухач, студент) допускається до семестрового контролю (семестрового екзамену, диференційованого заліку, заліку), якщо він склав всі модулі, виконав всі види завдань, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни.

Курсанта можна звільнити від складання семестрового контролю, при цьому звільнення здійснюється на підставі вимог «Положення про систему поточного і підсумкового оцінювання результатів навчання курсантів (слухачів, студентів) Національної академії Державної прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького».

При розрахунку середньоарифметичної оцінки з поточних оцінок за кожне пропущене заняття, під час якого здійснювалось обов'язкове оцінювання, виставляється «0» балів. Якщо курсант (слухач, студент) за відповіді на семестровому контролі отримує оцінку «незадовільно», засвоєння дисципліни йому не зараховується і у відомості обліку успішності виставляється оцінка «незадовільно» за національною шкалою, 50 балів за 100-бальною шкалою і FX – за шкалою ЄКТС (таблиця).

Курсант (слухач, студент), що одержав одну або дві незадовільні оцінки за результатами семестрового контролю, без поважних причин не з'явився на семестровий екзамен (диференційований залік, залік) допускається до ліквідації академічної заборгованості після завершення екзаменаційної сесії. Не пізніше наступного дня, після завершення екзаменаційної сесії, начальник навчального відділу відпрацьовує графік ліквідації академічної заборгованості і представляє на затвердження заступнику ректора академії (проректору) з навчальної роботи. При відпрацюванні графіку ліквідації академічної заборгованості для підготовки до складання диференційованого заліку, заліку курсанту (слухачу, студенту) виділяється один день на підготовку і один день на здачу, до складання семестрового екзамену виділяється три дні на підготовку і один день на здачу. Повторне складання одного й того ж семестрового екзамену (диференційованого заліку, заліку) допускається не більше двох разів з кожної дисципліни: перший раз викладачу за рішенням начальника кафедри; другий раз – комісії, яка створюється рішенням заступника ректора академії (проректором) з навчальної роботи.

У разі отримання курсантом (слухачем, студентом) незадовільної оцінки під час другого повторного складання семестрового екзамену (диференційованого заліку, заліку) комісії або отримання більше двох незадовільних оцінок під час екзаменаційної сесії, питання про їх подальше навчання розглядається на засіданні Вченої ради факультету та академії.

Семестровий контроль оцінюється за національною шкалою, 100-бальною шкалою та шкалою ЄКТС відповідно до «Шкали переведення національної системи і системи ЄКТС в 100-бальну систему» наведеної в «Таблиці відповідності шкал оцінювання»

**Шкала
переведення національної системи і системи ЄКТС в
100-бальну систему**

Сума кількості балів	Традиційна оцінка	Бал за 100-бальною шкалою	Оцінка ЄКТС	Сума кількості балів	Традиційна оцінка	Бал за 100-бальною шкалою	Оцінка ЄКТС	Сума кількості балів	Традиційна оцінка	Бал за 100-бальною шкалою	Оцінка ЄКТС	Сума кількості балів	Традиційна оцінка	Бал за 100-бальною шкалою	Оцінка ЄКТС
5,00	5	100	A	4,50	4	89	B	4,00	4	81	C	3,50	3	74	D
4,95-4,99	5	99	A	4,43-4,49	4	88	B	3,90-3,99	4	80	C	3,43-3,49	3	73	D
4,90-4,94	5	98	A	4,36-4,42	4	87	B	3,84-3,89	4	79	C	3,36-3,42	3	72	D
4,85-4,89	5	97	A	4,29-4,35	4	86	B	3,76-3,83	4	78	C	3,29-3,35	3	71	D
4,80-4,84	5	96	A	4,22-4,28	4	85	B	3,67-3,75	4	77	C	3,22-3,28	3	70	D
4,75-4,79	5	95	A	4,15-4,21	4	84	B	3,59-3,66	4	76	C	3,15-3,21	3	69	D
4,70-4,74	5	94	A	4,08-4,14	4	83	B	3,51-3,58	4	75	C	3,07-3,14	3	68	D
4,65-4,69	5	93	A	4,01-4,07	4	82	B					3,01-3,06	3	67	D
4,60-4,64	5	92	A												
4,55-4,59	5	91	A												
4,51-4,54	5	90	A												

Для визначення кількості балів за шкалою ЄКТС та 100-бальною шкалою у випадку, коли курсант має сумарну кількість балів 2,59 і менше, використовується додаток 2 «Положення про систему поточного і підсумкового оцінювання результатів навчання курсантів (слухачів, студентів) Національної академії Державної прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького».

Дотримання академічної доброчесності

Під час навчання учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності: етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності науково-педагогічним складом передбачає:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати досліджень та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:
  - самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей);
  - посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
  - дотримання норм законодавства про авторське право;
  - надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.

За порушення академічної доброчесності учасники освітнього процесу закладу вищої освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності.

Нормативно-правове забезпечення: <https://nadpsu.edu.ua/osvita/normatyvno-pravove-zabezpechennia/>.

Додаток А

Методи навчання та методи контролю навчальних досягнень

Шифр	Метод навчання
1. Словесні методи	
МН 1.1	Лекція
МН 1.2	Розповідь
МН 1.3	Пояснення
МН 1.4	Бесіда
МН 1.5	Інструктаж
МН 1.6	Дискусія
МН 1.7	Диспут
2. Наочні методи	
МН 2.1	Демонстрація
МН 2.2	Ілюстрація
МН 2.3	Спостереження
3. Практичні методи	
МН 3.1	Лабораторна робота
МН 3.2	Практична робота
МН 3.3	Пробні вправи
МН 3.4	Творчі вправи
МН 3.5	Усні вправи
МН 3.6	Практичні вправи
МН 3.7	Графічні вправи
МН 3.8	Технічні вправи
МН 3.9	Групові вправи
4. Методи самостійного та індивідуального навчання	
МН 4.1	Рецептивний
МН 4.2	Репродуктивний
МН 4.3	Евристичний
МН 4.4	Дослідницький

Шифр	Метод контролю навчальних досягнень
1. Попередній контроль	
МК 1.1	Вибірковий усний
МК 1.2	Фронтальний письмовий
МК 1.3	Фронтальний тестовий
МК 1.4	Фронтальний проблемний
2. Поточний контроль	
МК 2.1	Вибірковий усний
МК 2.2	Колоквіум
МК 2.3	Контрольна робота
МК 2.4	Тестування
МК 2.5	Захист звіту з лабораторної роботи
МК 2.6	Захист звіту з практичної роботи
МК 2.7	Індивідуальна розрахункова робота
МК 2.8	Реферат
3. Рубіжний контроль	
МК 3.1	Фронтальний письмовий
МК 3.2	Фронтальний тестовий
МК 3.3	Фронтальний проблемний
4. Підсумковий контроль	
МК 4.1	Усний
МК 4.2	Письмовий
МК 4.3	Тестовий
МК 4.4	Проблемний